

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי
 מערכה: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com
 לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 בהרה"ח ר' בנימין בינוש זצ"ל

גליון 215

דף כ"ז. שב"ק מברכים פרשת בה"ב - כ"ו אייר תשפ"א

דף כ"ז - ע"א

שחיטה כשירה בזר, שנאמר 'ושחט את הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם' - מקבלה ואילך מצות כהונה.

'ונתנו בני אהרן כהן את האש' - הגם שכבר מקבלה ואילך מצוה כהונה, צריך הפסוק לפרש כדי שלא תאמר שכיון שאין זה עבודה המעכב את הכפרה, שאין כפרה אלא בדם - לא יצטרך כהונה.

'והקריב הכהן את הכל המזבח' - זו הולכת איברים לכבש, שצריך כהונה, ולמעט הולכת עצים למזבח שאין צריך כהונה, אבל סידור שני גזירי עצים צריך כהונה.

'והקטיר הכהן את הכל המזבח' - יתור 'הכהן' ממעט הפשט וניתוח שכשר בזר. **'וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים וגו' על העצים אשר על האש אשר על המזבח'** - מלמד שטלה צריך ששה כהנים - חמשה לבשר ואחד לקרביים, 'וערכו' - שנים, 'בני אהרן' - שנים, 'הכהנים' - שנים, ואף שהפסוק מדבר בבן הבקר, ולומדים מיתור 'עצים אשר המזבח' שמדובר בטלה, שעבור טלה התמיד הוזקקנו לסידור מערכת עצים ואש על המזבח, כמו שנאמר **'ואש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר'**.

דף כ"ז - ע"ב

זר שסידר את עצי המערכה אינו חייב מיתה, שעבודת לילה היא וכשרה בזר, אבל הקטר חלבים ואיברים אף שכשר כל הלילה זר חייב עליה, מפני שהיא סוף עבודת היום, ותרומת הדשן שכשר בלילה ואף על פי כן צריך כהונה, היינו מפני שהיא תחילת עבודת היום.

זר שסידר שני גזירי עצים לרבי יוחנן חייב מיתה, שעבודת היום היא, וסובר שעבודה תמא היא (מכאן לעיל כד: ושלא כרב ולוי שם).

עבודת הלילה שאינה גמר עבודת היום אין צריך פייס.

עבודת היום שזר חייב עליה מיתה צריך פייס, ושחיטה הגם שזר כשר לה, אף על פי כן עשו לה פייס משום שתחילת עבודה היא.

הטריחו לעלות לגג לראות אם הגיע זמן שחיטה, ולא הטריחו כן לסידור שני גזירי עצים הגם שזמנם משהאיר, משום שאם הקדימו קודם הזמן אפשר לפרק ולסדר שוב ביום, אבל לצורך שחיטה הטריחו לעלות לגג לראות אם האיר פני המזבח - שאם שחטו בלילה אין תקנה.

דף כ"ח. יום א' פרשת במדבר - כ"ז אייר תשפ"א

דף כ"ח - ע"א

פרק שלישי - אמר להם הממונה

משנה. אמר להם הסגן צאו וראו אם האיר פני המזרח והגיע זמן השחיטה, והוצרכו לכך מפני שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד וכשנודע שנשחט בלילה הוציאוהו לבית השריפה. וכשהגיע זמן הקרבת התמיד - הורידו כהן גדול לבית הטבילה.

דף כ"ח - ע"ב

כשרואה העומד על הגג שהאיר פני המזרח - לתנא קמא אומר 'ברקאי' - לשון צוהר, לרבי ישמעאל אומר 'ברק ברקאי', לרבי עקיבא אומר 'עלה ברקאי' - שהאיר יתור מברקאי, לתנומא בן אפקשיון אומר 'אף ברקאי בחברון', למתאי בן שמואל אומר 'האיר פני כל המזרח עד שבחברון', לרבי יהודה בן בתירא אומר 'האיר פני כל המזרח עד בחברון ויצאו כל העם איש איש למלאכתו', והיינו בעלי הבתים שמשכימים למצוא פועלים.

תפילת מנחה של אברהם אבינו זמנה משמשחיר הכתלים הפונים למזרח, והיינו בתחילת שבע עעות שהחמה באמצע הרקיע.

חל ערב פסח בערב שבת והוצרכו למהר הקרבת תמיד של בין הערביים בכל היכולת לא שחטוהו לפני שש עעות ומחצה, שאי אפשר ללמוד מאברהם אבינו ולשחוט כשהושחרו כותלי בית המקדש הפונים לצד מזרח, מפני שהחומה הייתה רחבה מלמטה, והולכת ומתקצרת ועולה ואין חודו למעלה מיצל על זקיפתו עד שתימשך חמה למערב, או משום שאברהם היה בקי במזלות ותחילת השעות, או שזונה אברהם שהיה זקן וחכם ושיבה.

מימיהם של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם - אברהם יצחק ויעקב, וכן אליעזר עבד אברהם. וכן אבותינו במצרים ובמדבר.

קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, אפילו עירובי תבשילין שנאמר 'עקב אשר שמע אברהם בקולי, וישמור משמרת מצוותי חוקותי ותורת' - בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה.

שינוי במשנה: מתאי בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן, ושני פירושים בזה: א. העומד על הגג אמר 'האיר פני כל המזרח' ושאל העומד על הקרקע - עד שבחברון? והשיבו העומד על הגג - הן. ב. העומד על הקרקע שאל 'האיר פני כל המזרח'? והשיבו לו העומד על הגג 'עד שבחברון', ואמר לו העומד על הקרקע 'הן' - כך שאלתי.

הוצרכו לעלות על הגג לראות אם האיר פני המזרח משום פעם אחת שעלה מאור הלבנה ודימו שהאיר המזרח, אף שתימור הלבנה עולה כמקל ותימור החמה מפציע לכאן ולכאן - משום שיום המעונן היה ומפציע תימור הלבנה לכאן ולכאן.

ביום המעונן גם תחת הענן הרי הוא כמקום זריחת השמש - לייבש בו עורות, ושלא ללוש שם עיסת המצה.

דף כ"ט. יום ב' פרשת במדבר - כ"ח אייר תשפ"א

דף כ"ט - ע"א

חום השמש ביום המעונן קשה מביום בהיר, שמתוך שהחמה מכוסה וחום שלה כבש נוקבת בחוזק דרך נקבי העבים.

הנותן עיניו כנגד נקבים קטנים שעעבים שהשמש נוקבת דרך שם בחוזק, קשים לו הסנורים יותר מהמסתכל בחמה שבאוויר.

הרהורי עבירה קשים להכחיש גופו יותר מעבירה עצמה.

חזמו של סוף הקיץ (אלול) קשה מחמומו של אמצע הקיץ (תמוז).

קדחת של ימות החורף מחממת את החולה יותר מקדחת שבימות הקיץ.

מי שלמד והסיח דעתו ושכח, קשה לחזור וללמוד זאת יותר מדבר שלא למד.

'למנצח על אילת השחר' - מה אילה קרניה מפצילות לכאן ולכאן אף שחר מפציע לכאן ולכאן.

מזמור זה נאמר על אסתר, ונמשלה לאילה - מה אילה רחמה צר וחביבה על בעלה כל שעה ושעה כשעה הראשונה, אף אסתר הייתה חביבה כן על אחשוורוש.

'אילת השחר' - לסובר שמגילת אסתר ניתנה להיכתב המשל ל'שחר' - מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הניסים שניתנו להיכתב בספר [שנס חנוכה לא נכתב], ולסובר שמגילת אסתר לא ניתנה להיכתב - 'שחר' לשון תפילה, שנמשלה תפילתם של צדיקים כאילה שככל שגודלת קרניה מפצילות - אף צדיקים כל זמן שמרבים בתפילה תפילתם נשמעת.

ביום הכיפורים כשרואה שהאיר פני המזרח ואמר ברקאי - הורידו כהן גדול לבית הטבילה לטבילה ראשונה.

שחיטת קרבן בלילה פסול, ואם נשחט בלילה נשרף, וכן הדין במליקת עוף וקמיצת מנחה שהם במקום שחיטת הזבחים.

דף כ"ט - ע"ב

קמוץ בלילה פסול, ונשרפת המנחה, ואי אפשר להחזיר הקמוץ ולחזור ולקמוץ ביום, כיון שנתקדש הקמוץ בכלי שרת אינו חוזר להיות טבל, וכן שאר המנחה כבר נעשתה שיריים.

כל הקרב ביום, כגון המנחות והלבונה והדם והקטורת, אם ניתנו ביום בכלי שרת נתקדשו להקריב, אבל אם ניתנו בלילה נתקדשו רק להיפסל בנגיעת טבול יום ומחוסר סיפורים, וביוצא, ובלינה, אבל לא להקריב.

סידר את לחם הפנים ואת הבזיכים אחר השבת, והקטיר את הבזיכים בשבת, ניח החולת לבת הבאה שאפילו עמד הלחם על השולחן ימים רבים אין בכך כלום.

כלי שרת מקדש להכשירו להיפסל רק כשאינו מחוסר זמן, כגון קמץ בלילה - כיון שראוי לקדשו בשחרית, ולילה לחוד אינו נחשב למחוסר זמן, אבל סידר לחם הפנים באחד מימות השבוע [קודם ליל שבת] שמחוסר זמן של 'יום' - אין השולחן מקדשו כלל ואינו נפסל בלינה.

לחם הפנים שסידרו באמצע השבוע והניחו שם גם בליל שבת - לרבינא נפסל, שלילה אינו מחוסר זמן, ונתקדש בליל שבת, ובשחרית נפסל בלינה. ולרב אשי כשר, כיון שבשעת הסידור היה מחוסר זמן ולא נתקדש, נעשה סידור ליל שבת כמי שסידרו קוף ואין השולחן מקדשו להיפסל בלינה.

דף ל'. יום ג' פרשת במדבר - כ"ט אייר תשפ"א

דף ל' - ע"א

במקדש כל המטיל מים טעון קידוש ידיים ורגליים, רגליים - משום ניצוצות, ידיים - משום שמצוה לשפשף.

אסור לאדם שיצא בניצוצות שעל גבי רגליו, מפני שנראה ככרות שפכה, ומוציא לעז על בניו שהם ממזרים.

מי שיש לו צוואה במקומה אשר נראה כשיושב - אסור לקרות קריאת שמע, אבל אם אינה נראה כלל - מותר, שלא ניתנה תורה למלאכי השרת.

צוואה על בשרו (שלא במקומה) או שהיו ידיו בבית הכסא - לרב חסדא אסור לקרות קריאת שמע, משום 'כל עצמותי תאמרנה', לרב הונא מותר, ואינו דומה לצוואה במקומה שיש הרבה זווהמה כיון שלא יצאה עדיין לאויר וחמה ולא התפזר ריחה.

היוצא באמצע סעודה להשתין נוטל היד ששפשוף בה, דיבר עם חברו ושהה, כיון שהסיח דעתו ולא נזהר לשמור ידיו - נוטל שתי ידיו.

כשנוטל ידיו כשיצא באמצע הסעודה אם חוזר רק לשתייה שאחר המזון [שצריך נטילת ידיים שמה יקח פרוסה לפיו] - לא יטול בחוץ ויכנס, מפני החשד, אלא נכנס ויושב במקומו ונוטל, אבל אם חוזר לאכול יכול לטול בחוץ, שאז אין חושדים אותו כיון שמואס לאכול בלא נטילת ידיים. ורב נחמן בר יצחק אמר על עצמו שלא יחשדו בו גם כשחוזר לשנות, שידוע שנטילת ידיו.

משנה. אין אדם נכנס לעזרה עד שיתבול אפילו הוא טהור, לכן זומא - מדאורייתא, שלומדים קל וחומר מכהן גדול שטובל ביום הכיפורים כשמשנה ממקום קודש למקום קודש אף שבשניהם חייב כרת על כניסה בטומאה, קל וחומר לנכנס מביתו שהוא חול אל הקודש, ולשיטתו הנכנס בלא טבילה עובר בעשה. לרבי יהודה - הטבילה מדרבנן, כדי שישים אל לבו אם יש עליו טומאה ויפרוש מלבוא לעזרה, ולשיטתו הנכנס בלא טבילה אינו עובר בעשה. (והלכה מבואר דעת חכמים).

כהן גדול שלא טבל וילך קידש ידיו ורגליו בהחלפת בגדים עבודתו כשרה, וכן טהור הנכנס לעבודה בלא טבילה - אף לכן אינו יוצא לעבודה כשרה. אבל אם עבד בלי קידוש ידים ורגלים שחריט - עבודתו פסולה.

דף ל' ע"ב

מצורע שטבל בערב, למחר כשמביא קרבנותיו - לחכמים חוזר וטובל קודם שמכניס בהונותיו בעזרה, ולרבי יהודה אינו צריך, כשיטתו שכל חיוב הטבילה לנכנס לעזרה הוא כדי שיזכור טומאה ישנה, וזה כבר טבל אמש לכל טומאה שיש עליו, ולרבי יוחנן גם לרבי יהודה אם לא כיון בטבילתו בלילה על דעת ביאת מקדש - חוזר וטובל.

לחכמים רק מצורעים צריכים לטבול קודם הכנסת בהונות לעזרה, משום שהורגלו בליגע בטומאה, לפיכך חוששים שמה נטמאו אחר שטבלו ולא שמו אל לבם, אבל כל אדם אין צריך לטבילה קודם כניסתו לעזרה, ולכן נקראת הלשכה שבה בית הטבילה - לשכת מצורעים - שרק הם טובלים שם.

מצורע שלא טבל בערב, לא מועיל טבילתו ביום השמיני להיכנס לעזרה, שהרי צריך הערב שמש, ואף אם טבל בערב, אך הסיח דעתו משמירת גופו, חוששים שמה נכנס לאהל המת ולא שם אל לבו, וצריך הזאת שלישי ושביעי קודם כניסתו לעזרה.

דף ל"א יום ד' פרשת במדבר - ראש חודש סיון תשפ"א

דף ל"א ע"א

אף לרבי יהודה הסובר שטבילת הנכנס לעזרה אינה מעיקר הדין, אלא להזכירו על טומאה ישנה - נוהגים בה דיני חציצה כשאר טבילות, שכל שתיקנו חכמים כעין דאורייתא תקנו.

ביאה לעזרה במקצת שמה ביאה וצריך טבילה לכך, והראיה ממצורע שצריך טבילה אף שאינו מכניס אלא בהונות בלבד.

העומד חוץ לעזרה ושוחט בסכין ארוכה בפנים - איבעיא דלא איפשטא אם צריך טבילה, בין לכן זומא הסובר שהטבילה לנכנס לעזרה דאורייתא - אפשר שאינו צריך לטבול שהרי אינו נכנס, או שמה גזורים שמה ממש אחר הסכין ויכנס, ובין לחכמים הסוברים שהנכנס אין צריך לטבול כלל - שמה לא פטרו מטבילה רק מי שאינו עובד עבודה, אבל העובד עבודה צריך טבילה.

חמש טבילות וחמש קידושים טובל ומקדש כהן גדול ביום הכיפורים, וכולם בקודש על בית הפרוה, משום שהם חובת יום הכיפורים ונאמר בהם 'ורחץ בשרו במקום קדוש', חוץ מהראשונה שאינה באה משום חובת יום הכיפורים, שאותה טובל בחול במקוה שבצד לשכת מעל שער המים.

עין עיטם שזמנו באה אמת המים לבית הטבילה שבשער המים, גבוה מקרקע עזרה עשרים ושש אמות, שהרי גובה המים היה עשרים אמות, ושש אמות מעליו להחזיק ארבעים טאה, ועוד היה עובי תקרת שער המים ועובי המעזיבה להחזיק המים, אלא שהיו משהו כיון שהתקרה הייתה משיש, ולכן לא חישוב עובי זה.

דף ל"א ע"ב

פרסו סדין בין כהן גדול וטבל לבין העם, ושל בוץ היה הסדין - כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ.

משנה. פשט ידו וטבל עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו, והתחיל בעבודת התמיד וכי'.

נחלקו רבי מאיר וחכמים בקידוש ידיים ורגלים בטבילה שניה, לרבי מאיר מקדש ידיו ורגליו אחר פשיטת הבגדים, ולחכמים קודם פשיטתם, וקידוש שני לכל השיטות נעשה אחר לבישת הבגדים האחרים. ואמרו בגמרא שיסוד המחלוקת הוא - לרבי מאיר גם הקידוש הראשון נעשה על לבישת הבגדים, ולחכמים הוא נעשה על פשיטת הבגדים. אך רבינא רצה לומר שלברבי שניהם הקידוש הראשון נעשה על פשיטת הבגדים, ונחלקו בדרשת הפסוק: **'זבא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבה אשר לבש וכו' ורחץ את בשרו במים וכו' ולבש את בגדיו'** - הטיל הכתוב רחיצה בין פשיטה ללבישה, ללמדנו שצריך קידוש ידיים ורגלים בין על הפשיטה ובין על הלבישה והוקשו זה לזה, לרבי מאיר - מה לבישה לובש ואחר כך מקדש, אף פשיטה פושט ואחר כך מקדש, לחכמים - מה לבישה כשהוא לבוש מקדש, אף פשיטה כשהוא לבוש מקדש.

טבילה ראשונה שפשט בגדי חול ולבש בגדי קודש - לפי מה שרצה רבינא לומר, לדברי הכל אין צריך אלא קידוש אחד - אחר לבישת בגדי הקודש, שהרי על פשיטת בגדי חול אין צריך קידוש. אך בבבלי שנינו שלדברי רבי מאיר צריך לקדש גם קודם לבישת בגדי הקודש, והיינו מפני שלשיטתו שני הקידושים נעשים על לבישת הבגדים האחרים, אחת קודם לבישתם ואחת אחר לבישתם.

אחר גמרא העבודה שפשט בגדי קודש ולבש בגדי חול - לשיטת חכמים שצריך קידוש ידיים ורגלים בכל פשיטת בגדי קודש - מקדש ידיו ורגליו קודם שפשט,

ולרבי מאיר שני הקידושים על הלבישה, כאן שלובש בגדי חול אינו מקדש. ונמצא שלדברי כולם היו עשרה קידושים בו ביום.

דף ל"ב יום ה' פרשת במדבר - יום המיוחס ב' סיון תשפ"א

דף ל"ב ע"א

חמש טבילות ועשרה קידושים טובל ומקדש כהן גדול ביום הכיפורים בכל פעם ששינה מעבודה לעבודה - הלכה למשה מסיני.

זבא אהרן אל אהל מועד - להוציא כף ומחתה שהניח בין הבדים, הגם שנכתב בתורה עם עבודות הפנימיות - צריך להפסיק בעבודת אילו ואיל העם בין עבודת היום להוצאת המחתה, כדי שיהיו חמש טבילות ועשרה קידושים על ידי שמחליף חמש פעמים בגדיו מעבודה לעבודה.

כל המשנה מעבודה לעבודה טעון טבילה, לרבי יהודה שנאמר במשנה מבגדי לבן לבגדי זהב - זבא אהרן אל אהל מועד ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את לבגדיו, ולרבי ממה שנאמר במשנה מבגדי זהב לבגדי לבן - 'כתונת בד קודש ילבש וגו' ורחץ במים.

דף ל"ב ע"ב

משנה מבגדי זהב ללבן לרבי יהודה, ומשנה מבגדי לבן לזהב לרבי, לתנא דבי רבי ישמעאל לומדים מקל וחומר שצריך טבילה, ולמסקנא לרבי לומדים זאת מ'בגדי קודש הם ורחץ' - כל חליפות בגדי קודש בו ביום טעונות טבילה, בין בגדי לבן ובין בגדי זהב ששניהם קדושים.

חמש עבודות הם, תמיד של שחר בבגדי זהב, עבודת היום בבגדי לבן, אילו ואיל העם בבגדי זהב, כף ומחתה בבגדי לבן, תמיד של בין הערביים בבגדי זהב.

בכל טבילה צריך שני קידושים, לתנא קמא לומדים זאת מהכתוב 'ופשט וגו' ורחץ וגו' ולבש' - הטיל הכתוב רחיצה בין פשיטה ללבישה, וכאילו כתב רחיצה על פשיטה ורחיצה על לבישה, (שלטבילה אין צריך פסוק שלמים מ'בגדי קודש הם, כ"ל), וכתבה התורה קידוש כלשון טבילה ללמד על טבילה שתהא במקום קודש. ולרבי אלעזר בן רבי שמעון לומדים זאת בקל וחומר מהבא לעבוד עבודה בכל ימות השנה שאין צריך טבילה מדאורייתא ואף על פי כן צריך קידוש, יום הכיפורים שצריך טבילה קל וחומר שצריך קידוש.

סדר קידוש ידיים ורגליים ביום הכיפורים בשעת החלפת הבגדים (עי לעיל ל"א: ל"ב) קידוש אחר פשיטה ואחר לבישה. ולחכמים קידוש לפני פשיטה וקידוש אחר פשיטה) לדעת רבי - לרבי חסדא קידוש אחר פשיטה, טבילה, וקידוש קודם לבישה, ולרב אחא בר יעקב קידוש שני אחר לבישה, שנאמר 'רחצו מים וגו' בגשתם אל המזבח', שאינו מחוסר אלא גישה ולא מחוסר לבישה וגישה.

שחט רוב שני סימנים של התמיד, והיינו שיעור שחיטה כשירה, ונתן לאחר לגמור את השחיטה, שאין גמר השחיטה מעכבת, ונעשית רק משום שמצוה להוציא את הדם יפה.

דף ל"ג יום ו' פרשת במדבר - שלושת ימי הגבלה ג' סיון תשפ"א

דף ל"ג ע"א

אביי סידר סדר עבודות של כל יום ביום בשם חכמי הישיבה על פי שיטת אבא שאול:

סידור מערכה גדולה - שעליה מקטירים כל ההקטרות, קודם לסידור מערכה שניה שחותה ממנה גחלים לקטורת, שנאמר 'היה העולה על מוקדה על המזבח' - זו מערכה גדולה, ואחר כך 'ואש על המזבח תוקד בו' - זו מערכה שניה, ומסתבר שכן כוונת הפסוק, כיון שמערכה גדולה כפרתה מרובה, ועדיפה ממערכה שניה הם שמכניסים ממנה לפנים, ועוד שאף גדולה ראויה לפנים, שאם אינו מוצא עצים למערכה שניה מכניס לפנים ממערכה גדולה.

סידור מערכה שניה קודם לסידור שני גזירי עצים, שנאמר 'וביער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר' - עליה [-מערכה גדולה] ולא על חברתה [-מערכה שניה], הרי שמערכה שניה כבר קיימת קודם לכן.

סידור שני גזירים קודם לדישון מזבח הפנימי, אף על פי שבשניהם נאמר 'בבוקר בבוקר', לרבי ירמיה ורב אשי - עצים שהם מכשירי הקטורת עדיפים על דישון הקטורת, ואף ששני גזירי עצים היו לצורך מערכה גדולה שאינה לצורך קטורת, מכל מקום שם עצים מכשירי קטורת הם, או משום שגם מערכה גדולה מכשירי קטורת היא, שאם לא מצאו עצים במערכה שניה נטלו ממערכה גדולה. לרבינא - הואיל והתחיל בעבודת סידור מערכות המזבח סידר עמהם גם שני גזירי עצים.

דישון מזבח הפנימי קודם להטבת נרות, לאביי - הלכה למשה מסיני הוא, ואין ידוע הטעם, לרבא - משום שאין מעבירים על המצוות, וכשנכנס להיכל פוגע במזבח תחילה שהיה באמצע ומשוך קצת כלפי חוץ יותר מנורה שבדרום ושולחן שבצפון, שצריכים להיות זה מול זה, שנאמר 'זאת המנורה נוכח השולחן'.

דף ל"ג ע"ב

הטבת חמש נרות קודמת לדם התמיד, ש'בבוקר בבוקר' הנאמר בסידור שני גזירי עצים מיותר (שהרי מסביר הוא קודם דישון מזבח הפנימי - שמשכיר עדיף), ו'בוקר' אחד מטילים בהטבת חמש נרות ואת השני בדם התמיד, ונמצא שהטבה שכבר נאמר בה שני פעמים 'בוקר' כאילו נכתב בה שלש פעמים, קודמת לדם התמיד - שנאמר בו ר' עמיאל ש'בוקר' אחד בו עצמו, ונמצא שהטבלו בו.

דם התמיד קודם להטבת שתי נרות, שבשניהם נאמר פעמיים 'בוקר' (כ"ל), והתמיד שהוא עולה המכפרת על עשה ועל לאו הניתק לעשה - עדיף.

הטבת שתי נרות קודמת לקטורת, שנאמר 'בהיטיבו את הנרות' ואחר כך 'יקטירנה'. **קטורת קודמת לאבירים**, שבקטורת נאמר 'בבוקר בבוקר', ובאברים נאמר רק פעם אחת 'בוקר'.

מטיבים חמש נרות ואחר כך שתי נרות, לריש לקיש - כדי להרגיש כל העזרה ממהלך פסיעות וקול תחילת העבודות, לרבי יוחנן - לומדים זאת מהאמור 'בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות', שיש לחלק ההטבה לשני בקרים.

מטיבים בתחילה חמש, שכיון שמתחיל מטיב הרוב, אך אין מטיב שש - כדי שישאר שתיים לקיים - הנרות'.

אין מעבירים על המצוות, ולכן אסור להניח תפילין של ראש קודם לשל יד, כיון שפוגע ביד קודם שיגיע לשל ראש.

דף ל"ד' ע"א

הקטרת אברים קודמת למנחה, שנאמר "וערך עליה ה'עולה" - עולת התמיד תהא ראשונה.

מנחת עולת התמיד קודמת למנחת חביתין, שנאמר 'להקריב אשה לה' עולה ומנחה' - שתהא מנחת העולה קרבה מיד אחר העולה.

מנחת חביתין קודמת לנסכים, כיון שמנחה היא, ובאה עם התמיד - הרי היא בכלל הכלל מהפסוק 'עולה ומנחה כג'ל'.

נסכים קודמים למוספים, שנאמר 'להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים' - שלא יפסיק קרבן אחר בין זבח לנסכים.

מוספים ובזיכים נחלקו התנאים איזה מהם קודם: יש אומרים שמוספים קודמים, ואב"י אמר שכך מסתבר, משום שבזיכים נאמר פעמיים 'ביום השבת' ומשמע שצריך לאחר ולעשותם בעצם היום ולא בבוקר. ויש אומרים שבזיכים קודמים, שדורשים גזירה שווה 'חוקה' 'חוקה' מחביתין, שכשם שמקדימים חביתין למוספים כך מקדימים בזיכים למוספים, אך אין מקדימים בזיכים לנסכי התמיד (כמו חביתין), שבזיכים נאמר 'ביום' שמשמעו לשון איחור כג'ל'.

קטורת של שחרית - לחכמים בין דם התמיד להטבת שתי נרות, ואיברי התמיד מקריב אחרי הנרות, ולאבא שאול הקטורת בין הטבת שתי נרות להקטרת איברים (כג'ל' ט').

הקטרת איברים של תמיד בין הערביים קודמת להקטרת קטורת של בין הערביים, שנאמר 'כמנחת הבוקר', ודורשים 'ולא כאברי הבוקר' - הקרבים אחר הקטורת של שחר.

קטורת של בין הערביים בין איברים לנסכים של תמיד, שנאמר 'כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה' - כעולת הבוקר שקטורת קודמת למנחתה ונסכיה (ואחרי הנסכים מדייק הברות).

דף ל"ד' ע"ב

'ונסכו רביעית היין לכבש האחד' - לחכמים היינו תמיד של בין הערביים, שבו עוסק הפסוק, ולמדים ממנו לתמיד של שחר, ולרבי היינו תמיד של שחר שנאמר בו 'את הכבש אחד תעשה בבוקר', ולומדים ממנו לתמיד של בין הערביים.

יש להביא קרבן ממיחוד שבעדרו, לרבי לומדים זאת מ'מבחר נדריכם', ולחכמים פסוק זה מלמד לקרבן נדבה, ואין ללמוד ממנו לחובה - שיש צד שדווקא נדבה צריך לייפותו כדי שתתצרה לדורו, והפסוק 'לכבש האחד' מלמד זאת לקרבן חובה, ואין ללמוד ממנו לנדבה - שיש צד שדווקא הוא צריך לייפותו, משום שצריך לשלם חובו בשלימות.

כהן גדול שהיה זקן ואיסטנסי מפיגים עבורו צינת מי המקווה, לתנא דמתניתין - מחממים מים חמים מערב יום הכיפורים ומטילים אותם למקווה ביום הכיפורים, לתנא דברייתא - מחממים חתיכות עבות של ברזל מערב יום הכיפורים, ומטילים אותם למקווה ביום הכיפורים.

הנותן ברזל מן האש למים מחזקו ומקשהו, ואסור לעשות כן בשבת מדרבנן.

מטילים חתיכות של ברזל מחוזמות לתוך מקווה של כהן גדול ביום הכיפורים, ואין זזה משום איסור ציורו - לרב ביבי, מפני שהברזל לא היה מלוכלך כל כך שיתחזק על ידי המים, ולאב"י אפילו היה מלוכלך ביותר שמגיע לציורו מותר, שדבר שאינו מתכוין מותר באיסור דרבנן.

'וביום השמיני ימול בשר ערלתו' - 'בשר' לרבות אפילו שיש שם בהרת, שביל הפסוק היה אסור למולו, שדבר שאין מתכוין אסור באיסור דאורייתא (ר' יהודה).

קידוש ידיים ורגליים - לחכמים קודם שפשט בגדיו, ולרבי מאיר אחר פשיטתם, כמבואר לעיל (כג'ל').

דף ל"ה' ע"א

משנה - הביאו כהן גדול לטבול שנית בבית הפרוה שהיא במקום קדוש, ונקראת כך על שם האדם שבנאה, ומכשף היה.

פרסו סדין בינו לבין העם, ושל בוץ היה - כדי שיכיר שעבודות היום בבגדי בוץ.

בגדי לבן שלבש בשחר לא לבש בין הערביים להוצאת כף ומחתה, והוא הלכה למשה מסיני, והסמך זאת יחזקאל בפסוק 'ולבשו בגדים אחרים'.

בשחר היה לובש בגדים מופשטין יותר חשובים מבערב, שבלבשית השחר נאמר ארבע פעמים 'בד' - המובחר שבבד, ושינה הכתוב ללבוש בערב בגדים פחותים מהן - לפי שעבודת שחר חשובה ומכפרת, אבל עבודת הוצאת כף ומחתה אינה אלא לפנות את המקום.

בשחר היה לובש לרבי מאיר פשתן חשוב ומעולה של שנים עשר מנה ממדינת פלוסין, ובערב של ארץ הנדוין של שמונה מאות זוז, ולחכמים בשחר היה לובש של שמונה עשר מנה, ובין הערביים של שניים עשר מנה, והכל ביחד של שלושים מנה, ולא יפחות מסכום זה, אך אם רצה ממעט בשחר ומוסיף בין הערביים.

דף ל"ה' ע"ב

להוצאת כף ומחתה שנקראת עבודת יחיד - הואיל ואינה צריכה לציבור אלא לפנות המקום (ולפירושו שני ברש"י היינו קריאת הפרשה) - יכול לעשות לה בגדים משל עצמו, ובלבד שימסרם לציבור יפה יפה.

אמו של רבי ישמעאל בן פאבי עשתה לו כותנת של מאה מנה להוצאת כף ומחתה, ואמו של ר' אליעזר בן חרסום עשתה משתי ריבוא, ולא הניחוהו אחיו הכהנים ללבוש מפני שנראה כערום.

הלל מחייב דינים, רבי אליעזר בן חרסום העשירים, יוסף הרשעים:

עני שבא לבית דין של מעלה ואומר שלא עסק בתורה מפני שהיה טרוד במזונותיו, אומרים לו כלום היית עני יותר מהלל הזקן, שהיה נושא חצי משכרו מכל יום לשומר בית המדרש ורק חצי הניח לפרנסתו, ופעם אחת לא מצא להשתכר ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלוקים חיים מפני שמעיה ואבטליון, וירד עליו שלש אמות שלג.

עשיר שבא לבית של מעלה ואומר שלא עסק בתורה מפני שהיה טרוד בבנסיו,

אומרים לו כלום היית עשיר יותר מרבי אליעזר בן חרסום שהניח לו אביו אלף עירות ואלף ספינות, ובכל יום היה נוטל נאד של קמח על כתיפו, והולך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה, פעם אחת כפוחה לעבודת שר העיר בעיר שהייתה שייכת לו מפני שלא הכירוהו, שמיימו לא ראה אותם אלא היה יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה.

טרוד ביצרו שבא לבית דין של מעלה ואומר שלא עסק בתורה מפני שנאה היה וטרוד ביצרו, אומרים לו כלום נאה היית מיוסף, שבכל יום ויום הייתה אשת פוטיפר מפתה אותו בדברים, ובגדים שלבושה שחרית לא לבושה ערבית, ואיימה עליו שתאסור אותו בבית האסורים, והשיבה - ה' מתיר אסורים, הריני כופפת קומתך - ה' זוקק כפופים, הריני מסמא את עיניך - ה' פוקח עיוורים, נתנה לו אלף כיכרי כסף ולא רצה לשמוע לה להיות עמה בעולם הזה ובעולם הבא.

דף ל"ו' יום ב' - זמן מתן תורה תשפ"א

דף ל"ו' ע"א

משנה - שחיטת קדשי קדשים בצפון, שנאמר 'ושחט אותו על ירך המזבח צפונה': לרבי יוסי בן רבי יהודה - מקיר צפוני של המזבח ועד כותל העזרה, כל שלושים ושתיים אמה שכנגד המזבח. לרבי אלעזר רבי שמעון - אף בין האולם למזבח שבצד מערב, אף על פי שאינו ירך ממש, כל שהוא בצד צפון, אבל לא לצד מזרח. לרבי - אף אחד עשר אמה של עזרת ישראל שבצד מזרח. ולכל השיטות - מן החליפות ולפנים לצד מערב לא, כיון שאין המזבח נראה שם.

מתוודה על הקרבן במקום שחיטתו, וכהן גדול ביום הכיפורים היה מתוודה בין אולם למזבח לצד מערב גם לדעת רבי, משום חולשתו של כהן שלא יכבד עליו מזרק הדם.

מעמיד ראש בהמה לדרום, ועוקם פניה למערב לצד ההיכל, וזנבה לצפון המזבח, גזירה שמא ירביץ גללים ונאיי הוא למזבח.

המתוודה עומד אחורין למזרח ואינו למערב, ומניח שתי ידיו בין קרני הקרבן, ולא יתא דבר חוצץ בינו לבין הקרבן.

כשמתוודה על חטאת ואשם מתוודה אותו חטא שהוא מביא עליו הקרבן. וידו על עולה - על עשה ועל לאו הניתק לעשה, ולרבי יוסי הגלילי גם על עון לקט שכחה ופאה, אף שיש בהם לאו, מכל מקום כיון שיש אחריו עשה אין לוקים עליו, ומביא עליו עולה, אבל לרבי עקיבא לאו גמור הוא ולוקים עליו.

דף ל"ז' ע"ב

מלקות על לאו גבילה: לרבי ירמיה - לרבי עקיבא לאו גמור הוא ולוקים עליו, אף שנכתב עשה אחר הלאו - לגר אשר בשעריך וגו' - אין זה לאו הניתק לעשה, שאיסור העשה נאמר קודם עבירת הלאו - שלא יאכלנה אלא יתננה לגר, ולרבי יוסי הגלילי הואיל ונאמר עשה אחר הלאו אף שלא בא לתקן הלאו, מכל מקום אינו דומה ללאו לא תחסום ואין לוקים עליו. לאב"י - לכולי עלמא לאו גמור הוא ולוקים עליו, כיון שאין העשה מגיע כדי לתקן את הלאו, ומה שסובר רבי יוסי הגלילי שאין לוקים על לאו של לקט שכחה ופאה, הוא משום שסובר שעשה ד'תעוב' הוא גם אחר שלקחו לעצמו - נתקו הכתוב לעשה שיחזירנו ויעזבו לפנינו ולגר.

סדר הוידוי: לרבי מאיר - עויתי (פזות) פשעתי (מורד להכעיס) חטאתי (שוגג) וכסדר הכתוב במשה רבינו כשהתוודה על חטא העגל, וכסדר הכתוב בשעיר המשתלח. לחכמים - חטאתי עויתי ופשעתי, כיוצא הנאמר בדוד שלמה ודניאל, וכן מסתבר, שאילו מתוודה בתחילה על הזדונות שימחלו לו, אין צריך לבקש שוב על השגות, והלכה כחכמים (והוצרכו לפסוק כמותם אף שהם רבים, משום שרבי מאיר יש לו מקור ביוצא משה).

סדר הוידוי של משה רבינו שהקדים עון ופשע לחטאה - לרבי מאיר לומדים שכך הוא סדר הוידוי, כג'ל', ולחכמים - אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, ריבונו של עולם בשעה שישאל חוטאים לפניך ועושים תשובה עשה להם זדונות כשגגות.

'וכיפר בעדו ובעד ביתו' הנאמר בפרו של כהן גדול, היינו וידוי ולא כפרת דמים, שלומדים מכפרה שנאמר בשעיר המשתלח, ועוד, שנאמר 'להקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכיפר בעדו ובעד ביתו' ורק אחר כך נאמר 'ושחט את פר החטאת אשר לו'.

ניתן להעביר מעות 'זכור' להמרכז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי - 'מוחדדים'

דף ל"ז' ע"א

ביוצא ביום הכיפורים אומר 'אנא' - שלומדים כפרה שנאמר כאן מכפרה שנאמר במעשה העגל - ושם אמר משה רבינו 'אנא'. והקשטה הגמרא מדוע אין לומדים גם לכפרה שנאמרה בעגלה ערופה שיצטרכו להתוודות בה ב'אנא'.

ביוצא ביום הכיפורים מזכיר שם ה' - שלומדים כפרה שנאמר כאן מכפרה שנאמר בעגלה ערופה - שבה מתוודה בשם.

העם עונים אחר שם ה' שמזכיר כהן גדול - ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שנאמר 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו' - אמר להם משה לישראל, בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא אתם הבו גודל.

'זכר צדיק לברכה' - אמר להם נביא לישראל, בשעה שאני מזכיר צדיק עולמים אתם תנו ברכה.

משנה - נאמר בהגרה: ולקח את שני השעירים והעמיד אותם לפני ה' - מוכניס השעירים לחלל העזרה סמוך לפתח, בצד צפון - שכל מעשה חטאת צריכים צפון. וקלפי הייתה שם ובה שני גורלות.

מקום המזבח - לרב אליעזר בן יעקב היה כולו בצד דרום העזרה, שנאמר בשחיטת עולה: צפונה לפני ה' - שיהא האויר פנוי בין המזבח לצד צפון, וכן סובר התנא במשנתנו, ולכן מקום העמדת הפר (ששנינו לעיל במתני' ל"ה) והעמדת השעירים להגרה - במקצוע צפונית מזרחית של המזבח.

